

disse Love gaa ud paa dels en Omregulering og Nedsættelse af de paagældende Afgifter, dels at give Adgang til Afløsning. I alle de paagældende Tilfælde ere Statsmyndighederne gaaede ud fra den Forudsætning, at disse Afgifter tilkomme Staten med fuld Ret, men at der ikke desto mindre var saadanne Forhold forbundet med deres Fastsættelse eller deres Forandring i Tidens Løb, at et Billighedshensyn taler for, at Staten letter en Afløsning af dem eller formindsker dem. Imidlertid have de Lovgivningsforanstaltninger, jeg her har nævnt, ikke været tilstrækkelige til at faa Klagerne til at forstumme, og naar den Kommission, paa hvis Arbejde nærværende Forslag hviler, blev nedsat i 1907, var det som en Følge af, at daværende Finansminister Vilhelm Lassen lyttede til disse Klager, som netop paa den Tid havde faaet en ret betydelig Styrke. Det er ikke Forhold, som interessere alle Landsdele ligeligt; ganske vist findes Afgifter af denne Art spredte omkring i Landet, men der er enkelte Landsdele, hvor de ganske særlig føles trykkende og ubilligt. Det er Nordsjælland og Bornholm, delvis ogsaa de tidligere slesvigske Distrikter, men navnlig dog de to første, hvorfra Klagerne have lydt med megen Styrke. Formentlig var det derfor en rigtig Foranstaltning at nedsætte denne Kommission, Kommissionsarbejdet har været overordentlig byrdefuldt; jeg gaar ud fra, at ikke mange af de ærede Medlemmer hverken i dette eller i det andet Ting have gjort sig den betydelige Ulejlighed, som det er at gennemstudere denne Kommissionsbetænkning, thi det er et virkeligt Studium at komme igennem den. De, som have gjort sig den Ulejlighed, ville neppe have fortrudt det, thi om det end ikke er Sofalæsning, er der gennem disse mange vidtløftige og vanskelige Arkivundersøgelser, som ligge til Grund for Betænkningen, fremskaffet en Række Udredninger af gamle historiske Forhold vedrørende Afgifter, som ikke alene have deres betydelige Interesse for Bedømmelsen af Afgifternes Karakter, men som ogsaa have almindelig historisk Interesse. Som sagt, Arbejdet har været særdeles byrdefuldt, og jeg tror, at man maa takke Kommissionen og ganske særligt dens Formand, nuværende Departementschef P. Hansen, for det store Arbejde, der er nedlagt deri, og for den fortræffelige Maade, hvorpaa Opgaven er løst, den baade grundige og klare Maade, hvorpaa i det hele taget Arbejdet er gjort. Det man lærer af denne Kommissions Betænkning, er, hvorledes disse Afgifter ere opstaaede, og hvorledes de i Tidernes Løb ere

blevne ændrede, og desuden finder man her drøftet de forskellige retlige Synspunkter, som der kan blive Spørgsmaal om at anvende, naar Lovgivningsmagten vil gribe ind i disse Forhold.

Naar jeg skulde sige, hvad der er Hovedresultatet af Kommissionens Undersøgelser, saa er det dette, at disse Afgifter tilkomme Statskassen med fuld Ret, derom have alle Kommissionens Medlemmer været enige. Der har været højst forskellige Meninger om, hvorvidt Statsmagten med Hensyn til disse Afgifters Paalæggelse eller Forandring er faret frem med tilbørlig Hensynsfuldhed og Billighed, men at Afgifterne med Rette tilkomme Statskassen, det har man ikke været uenig om, og en Følge deraf er jo saa ogsaa, at der ikke kan paavises noget Retskrav for de vedkommende Afgiftsydere. Det vil altsaa sige, at naar Statsmyndighederne ved denne som ved tidligere Lejligheder ville formindske disse Afgifter, ville aabne Adgang endogsaa til at lade dem forsvinde paa særdeles fordelagtige Vilkaar for Yderne, saa er det en Velvillie, som Staten her viser overfor Afgiftsyderne, det er, om man vil, en Gave, der gives disse Afgiftsydere. Nogen Ret for dem i juridisk Forstand findes der ikke. Det, at dette Synspunkts Berettigelse er godtgjort gennem hele den vidtløftige, historiske Udvikling, som her foreligger, betragter jeg som værende af stor Betydning overfor de skarpe, og man kan sige gennem Menneskealdrer gentagne Klager over dette Forhold, som have lydt fra Ydernes Side. Men end Statens Retskrav til disse Ydelser ubestrideligt, saa er det ikke mindre sikkert, at det maa erkendes — og herfor gives en udførlig Dokumentation gennem Kommissionens Fremstilling —, at Statsmagten med Hensyn til disse Afgifter ingenlunde altid er faret frem paa en saa lempelig, hensynsfuld og billig Maade, som man i vore Dage mener, at Statsmagten bør fare frem paa overfor Borgerne. Man maa jo erindre, hvad Statsmagten var i disse til Dels langt bortliggende Tider, og hvad Borgerne vare. Statsmagten var den almægtige, Borgerne vare de afmægtige og maatte finde sig i at bøje sig under mangfoldigt, som man nu til Dags aldeles ikke vilde have fundet sig i. Disse Afgifter ere jo i Tidernes Løb ogsaa undergaaede forskellige Forandringer, de have været paalagte i visse Kornsorter, ere blevne ændrede til at skulle ydes i andre Kornsorter eller ere omsatte fra Ydelser i Korn til Ydelser i Penge, og ved disse forskellige Konverteringer ligesom oprindeligt ved Paalæggelsen